

tartalmaz. Tehát egy ötkoronásban 0.715 grammal több a szinezüst, mint öt egykoronásban, szóval az ötkoronás érem minden koronájának külön-külön mintegy 3.48 fillérrel nagyobb lesz a belértéke, mint a mekkora az egykoronás belértéke. Magánforgalomban mindenki köteles 250 korona összegéig elfogadni az ötkoronásokat. Egyelőre 64 millió forint értékben hozzák forgalomba ez új pénzt, még pedig esik ebből az összegből 19.2 millió Magyarországra és 44.8 millió Ausztriára.

Uzsorás-csel. Egy szegény nápolyi, a ki nagyon megszorult, elment egy uzsoráshoz, hogy két lírát kérjen tőle kölcsön.

— Adok — szól az uzsorás. — De nem 2 lírát, hanem 200 centesimot.

— Hisz az mindegy, 2 líra vagy 200 centesimo, egyre megy.

— A mi pedig a kamatokat illeti, a kölcsönt egy hónap múlva önmagával megsokszorozva kell visszaadnod.

Egy hónap múlva jön az adós és fizetni akar 4 lírát, mondván, hogy kétszer 2 líra az 4 líra.

— Ohó, — szól az uzsorás. — Nem így alkudtunk! Én nem 2 lírát, hanem 200 centesimot adtam kölcsön. 200-szor 200 centesimo pedig 40,000 centesimo. vagyis 400 lírát kell fizetned.

Az uzsorás azonban mégis pórul járt, mert ezt a nagy összeget már semmikép sem tudta behajtani az adóson.

Helyreigazítás. Tudomásul veszszük, hogy az irod. pályázatunkon fölemlített «Berczik mint vigjátékíró» című értekezést Vértes József szolnoki gimnázista Hajdu Sándor társának közreműködésével írta.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Császár József.

Számtani kérdés:

Valamely függőlegesen fölfelé lött golyó az első másodperczben 19.1 métert halad s minden következő másodperczben 9.8 méterrel kevesebbet, mint a közvetlen megelőzőben; hány másodpercz múlva fog az 1740 méter magasságra emelkedni?

Földrajzi kérdés:

Hogy hívják Kaukázianak azt a kis tartományát, mely az Apseron félszigeten fekszik? 1813-ig a perzsáké volt, azóta az oroszoké; igen gazdag naphta- és kénsóforrások vannak. Neve egyformán hangzik egy gyakori magyar ige participiával. (Rácz Sándor.)

Történelmi kérdés:

Hogy hívták azt a lengyel származású férfit, a ki II. Katalin cárnőnek «jobb keze» és a Krim-félsziget helytartója volt? Midőn Katalin cárnő férjét trónjától megfosztva a pétervári őrség előtt orosz tisztí egyenruhában megjelent, a kérdéses férfiú meglátván, hogy kardbojtja hiányzik, a magáét kötö fel neki? (Rácz Sándor.)

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak a ragadozó madárnak, melynek háta sötétbarna, világosabb tollszegélyekkel; hasa fehér, melle barnafoltos, hasán egy sötétbarna nagyobb folttal; farka fehér, csúcsán széles fekete szalaggal; csüdje tollas?

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. szeptember 2.

A 33. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 600 ugrást. **Földrajzi kérdés:** Élesd község. **Történelmi kérdés:** Honorius, római császár (395—423). **Természetrizai kérdés:** A házi keeske (capra hircus). **Képrejtvény:** Minden erénynek első feltétele erős meggyőződés.

Helyesen fejtették meg: Luft József, Bohrandt Lajos, Istvánffy József, Lichtenstern Béla, Polnitzky Leo, Géczy Géza, Pláger Leo, Novák János, N. Botka Andor, Niegreis János, Techet Károly, Szeremley Császár Loránd, Miróczyk Arpad, Puskás Endre, Granitz Géza, Gyárfás Elemér, Róth Miklós, Csáthy Rezső, Tivolt Sándor, Zomody József, Schwitzer Zoltán, Jankó Béla, Krepelka Ferencz, Ács Nagy István, Martini József, Blumberg A., Lissen S., Kemény Antal, Kehl József, Grünfeld Ferencz, Szenyovszky Ferencz, Zakár Lajos, Vadas Zoltán, Borosnyay Oszkár, Litsék Zoltán, Labau Antal, Feuermann Miklós, Katz Bernát. *Grosz Ignác.*

A kitézött könyvjutalmat, Jósika M. «Abafi» című regényét, *Grosz Ignác* tanuló nyerte el Facseton.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. S. Löcse. Ha az árát előre beküldi, akkor nem kell portót fizetni. — **K. M.** Budakesz. A küldött cikkek beválnék, csakhogy pontosabb rajz kell hozzá, mert a mit kaptunk, azt nem tehetjük be a lapba. — **Bydó.** Szívesen veszszük a leírást, jó volna, ha esetleg ábrákat is mellékelne hozzá. — **Gr. F. Pölöske.** Két-négy középiskola, esetleg felvételi vizsga. — **Vértes J.** Szolnok. K. A. úr csak szeptember közepén jön Budapestre, tehát akkor tessék őt újra meginterpellálni. — **Cs. K.** A versből elretentésül közöljük e sorokat:

Szabadság! te ősi jelszó
Egünk derülete,
A sok csillag egy-egy hősiünk
Szunnyadozó lelke.

L. A. Eseg. Az 1. kérdésre nem felelünk. 2. Hátsék Ignácznál, VII. ker., Ovoda-utca 37. Hivatkozzék reánk. 9. Az V. ker. gimnáziumban. A fordítás elég ügyes, de nem szívesen láttuk benne e kifejezést: «Sötét hatalm!» Hát ez a «hatalm» miféle szó? Kis embernek nem szabad így bánni a szavakkal. — **M. G.** Szegzárd. 1. A budai II. ker. főgimnáziummal kapcsolatos Ferencz József-intézet, László M. gimnáziumának internátusa. 2. A budapesti gimnáziumok külön címzeire nincs szükség, mivel azokat a posta megtalálja, helyben pedig minden hordár vagy rendőr szívesen megmondja. — **D. Gy.** Az 1895. évfolyam sem teljesen, sem egyes számokban semmiféle pénzért nem kapható. Hogy lehet négy év múlva reklamálni? — **Bl.** és **L.** Gyűjtsenek vagy 10 előfizetőt s majd meglátják. — **Sz. Cs. L.** Csurgó. Hallgat — szeptemberig. — **T. E.** Szolnok. Az új évfolyam október elejével kezdődik. — **S. J.** Makó. Wodianer könyvkiadóhivatalában (Andrássy-út 21.) egy füzet 20 kr. Francia ifjúsági lap a Verne szerkesztette Magasin Illustré, olaszt nem ismerünk. — **Gy. E.** Ha a középiskolák minden osztályában tiszta jeles a bizonyítványa, s az egyetemen is minden vizsgáját és a doktoratust is kiténtetéssel teszi le. — **H. J.** Kis-Czell. A 33. számba a szedő tévedésből vette be a 32. számban közölt irodalomtörténeti és történelmi kérdés megfejtését.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 ft 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 ft 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 ft 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		
Megjelenik minden vasárnap.			

A MŰELKESEDÉS.

(A nagybácsi levele.)

Nagyban dicsekszel, öcsém, a minapi leveledben. Már hogy mint a Petőfi emlékünnepe a te szavalatod ragadta el a földiket, aztán a polgármester még ott, helyben össze is csókolt, hogy milyen nagy szemefénye vagy te Dongósnak, te, a hazának is reménye s a többi. Mondom, dicsekszel, öcsém. Én pedig ha ott lettem volna, egy pár atyafiságos nyaklevessel lódítalak vala odébb; ha Petőfi ott lett volna, öcsém, én mondom, rémes mérgében lerüg vala a pódiumról és ott hagyja a faképnél Dongóst, a hol ilyen «virágok» teremnek és hirdetik az ő dicsőségét, — ilyen szekundás fráterok, iskolák kapa-kaszakerülői. Mert hát ti vagytok a hazafiak öcsém. Ti magasztalhatjátok legjobban Petőfit, a ki mindenét a hazának adta, ti, a kik enni tudtok, de dolgozni nem akartok és annyit sem törődtek a hazával, mint a Bodri kutyám, a ki megtanulta a mesterségét, a kötelességét megteszi emberül; mig ti, Dongós et comp. jeles virágai, csak arra se becsületek, hogy hasznavehető polgárokka lenni iparkodnátok. Ti azt hiszitek, öcsém, hogy elég a hazát és Petőfit óbégatni; pedig csak korpa közé keveritek mind a kettőt.

Bezzeg az én időmben nem emlegettük annyit a «nemzeti eszmét», mint most, de bottal is belénk verték, hogy a ki a kötelességét nem tette meg, az nem ember, annál kevésbbé hazafi. Ma még a Spitzig Jakab, a handlé is «nemzeti eszmében» utazik; lim-lommá is vált a hazafiság, a miből mindenki vehet, a nélkül, hogy fáradnia kellene érte; — de az effajta magad-szörű hazafiaktól mentsen meg az Isten minden nemzetet.

Azt mondjátok, öcsém, hogy Petőfi szintén rossz deák volt, hát nektek van legtöbb jussotok hozzá; de csak hátrább az agarakkal jeles vitézeim. Lát-szik, hogy asinusok vagytok «ad lyram.» Bizony, ha konyitanátok valamit a klasszikusokhoz, a kiket ti legfőllebb valami újmódi bogár-irtó fajtának gondoltok, aztán olvasnátok egyet-mást, Petőfit is, majd meglátnátok, mennyit kellett tanulnia, mig ember vált belőle.

Jobb lesz hát kissé előszedni azokat a könyveket a sutból, aztán megfogadni végre-valahára emberül, hogy különb emberek leszünk az apánknál és meg is tartani emberül.

Az pedig nem esik úgy, mint a subagallér vagy a gomba növekedése, nem is azzal, hogy a szamarak padját ékesítjük drága jelenlétünkkel.

Ha hazafiak kívántok lenni, öcsém, meg kell fogni a dolog végét. A munka és a becsület hazafiság, a kapa-kasza kerülés hazaárulás. Ezt jegyez-zetek meg jól, híres bukott mákvirágok és nagy-szajú «hazafiak», és úgy vegyétek nyelvetekre a Petőfik nevét, a kik nem arra valók, hogy bármilyen léha gézengúz a maga czimerévé aljassítsa őket.

Ha kiabáld Petőfit, légy is olyanná, mint Petőfi; érezd, gondold, a mit ő, akard is, a mit ő, tedd is, a mi őt az életben a jelesek padjába ott is legelül ültette. Csakhogy nektek ép ez nem fülük a fogatokhoz — úgy is veszitek hasznát.

Hanem akkor nekem ne is nyafogj, öcsém, a dicsőségedről; mert engem ucsese rád mék, aztán a pipaszárral olyan kúrát rögtönzök, hogy holtod napjáig megemlegeted. Maradván egyéb-iránt, jóakaró

nagybácsid.

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára. 19

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

Szivákné majd megette azt a szép, de szomorú gyermeket. A lelke üdvösségére fogadta, hogy soha egy szóval sem fogja elárulni, hogy ő nem rokona neki. Nem, inkább leharapja a nyelvét. Azt is megígérte, hogy nem fog a szüleitől kérdezősködni semmit, . . . semmit.

Hanem azt nem ígérte meg, hogy Sólyom Jánosról, a híres kolera-orvosról nem fog neki beszélni, a kinek a híret az ujságokból az egész ország olvasta.

— Jolánka, maga ezt az áldott nénit nagyon meg fogja szeretni, mert arany szíve van! . . . Október végén újra fogunk találkozni Pesten.

— Doktor úr, rebegé a leányka, a sirról ne feledkezzék meg . . .

— Nem feledkezem meg, . . . nem!

Mihelyt a kupében egyedül maradtak, s a vonat elindult, Szivákné így kezdte:

— Nézze csak lelkem, nézze a doktor úr arcát! . . . Istenem, hát lehet-e annál jóságosabb, kedvesebb arcot csak képzelni is . . . Ni, hogy int felénk! . . . Hát még ha tudná, hogy milyen okos ember! . . .

XXVII. FEJEZET.

A tanarsegéd úr.

A negyedfél hónapig dühöngő pestis ereje megtört. Október vége felé már csak tizen feküdtek a tordai barakban, s azok is már gyógyuló félben voltak.

A kormánybiztos két ízben látogatta meg a barakot, s az ifjú orvost nem győzte eléggé magasztalni.

— Nem mulaszthatom el — mondá utolsó látogatása alkalmával, hogy a szenvedő emberiség nevében meg ne köszönjem önnek azokat a hasznos szolgáltatásokat, a miket tett. De korántsem ez a legszebb jutalma. A haláltól megmentett száz meg száz embernek hálás emlékezete az ön jutalma doktor úr. A merre jártam, mindenütt önről beszéltek, s nekem lesz gondom rá, hogy az illetékes körök is minél előbb tudomást vegyenek róla.

Mikor aztán az utolsó beteg is elhagyta a szomorú deszka-kórházat, s a tordaiak megtudták a főszolgabírótól, hogy Sólyom János néhány nap múlva visszamegy Budapestre, az egész város buzgólkodott, hogy szeretete és tisztelete minden

nyilatkozatával elhalmozza. Minden nap egy sereg meghívással ostromolták, kézzől-kézre adták, tejbe-vajba szerették volna fürösztetni. Százötven teritékes diszebedet rendeztek a tiszteletére, a polgármester maga köszöntötte fel ékes szavakkal; a tordai hölgyek gyönyörűen himzett szőnyeggel lepték meg. Czigányzenével kísérték végig a főutcán, s mikor a főszolgabíró úr négyes fogatú hintójára felült, hatalmas éljen zúgás kísérte ki a városból. Kendőket lobogtattak s kérték, hogy ne feledkezzék meg róluk Pesten sem.

Az ifjú dokornak tulajdonképpen ez volt diadalmos bevonulása az életbe. Nem hintette be senki rózsával az útját. Tisztes munka árán tette magát méltóvá a dicsőségre, mely önkényt fölkereste őt.

Pestre érkezve két nagy meglepetés várt reá: az orvos-egyetem dékánja átadta neki a tanarsegédé váló kinevezés okmányát, s a mint kijött a dékáni hivatalból, egy névjegyet talált a kapusnál, melyet ez előtt négy nappal tett le ott egy ifjú. A névjegy friss, budapesti termék volt, ez állott rajta:

Arápataki Sólyom József
joghallgató.

A másik oldalán pedig ezek a szerető sorok: «Kedves Bátyám, egy hete vagyok itt. Mindenütt kerestelek, de nem találtalak. Légy szíves tudass hol létekről. Czímem: «Orient» szálló, III. em. 49 ajtó» Öcséd Jóska.

A minő örömet szerzett az első hír, éppen annyira boszankodott a másikon. Ismerte jól az ő kedves öcsését, s előre tudta, hogy miért szeretne vele találkozni.

— Miért szállott az «Orient»-be? — kérde magától. — Hát nem talált hónapos szobát? . . . Urat akar játszani! Hm, kitől kapja a pénzt? Talán az öreg megint kölcsön kért valakitől.

Egyenesen az «Orient»-be ment.

A pinczér azzal fogadta, hogy a «nagyságos» úr az imént ment el, de meghagyta, hogy ha a bátyja jön, ereszszük be a szobájába, mert mindjárt haza jön.

— A «nagyságos úr!» — hm, nem rosszúl kezdődik . . . «Arápataki» Sólyom József! . . .

Mintegy félóráig várakozott. Az úrfinak egy vedlett bőröndje nyitva állott a szögletben, néhány szennyes ing, gallér, nyakkendők, mellények voltak benne.

Végre léptek hallatszottak, s Jóska úrfi belépett.

Gyönyörű kamarn-posztóból készült kabátja volt és fényes czilindere, vakító fehér gallérja és kezéje.

— Szervusz, édes bátyám, csak hogy valahára láthatlak. A papa kétségbe van esve, a mama sokat siratott, mert hallották, hogy kolera-orvos lettél. Én már második hete vagyok itt. Elkéstem az egyetemről, mert az öreg nem tudta szeptemberre összeesimálni a pénzt. Csak ötven forintot adhatott, s azt mondta, hogy te majd — — —

— Azt mondta?

— Kérdé János keserűen.

— Azt, minden bizalmunk benned van, édes bátyám!

— Nagyon szép a ti bizalmotok édes öcsém, nagyon szép. E szerint te azt hiszed, hogy én elfoglak tartani? . . . Kifizetted a számládat a vendéglősnél?

— Még . . . még nem, de az öreg megígérte, hogy pénzt fog küldeni. Most is az egyetemre futottam, mert úgy állapodtunk meg, hogy oda címezi.

— Az ötven forint elfogyott? . . .

— El, sőt az óram is —

— Derék fiú vagy öcsém, s úgy látszik minden áron jogász szeretnél lenni?

— Arra volna kedvem!

— Jól van. Számot kell vetnünk, hogy havonta mennyi lesz a költséged. Vagy talán már meg is tetted?

— Igen, már kiszámítottam mindent. Azt hiszem havonta ötven pengőből megélek. Annyi okvetlenül kellene.

— Hm, no lám, az csakugyan nem sok. És mondd csak, honnan teremtél elő azt az ötven rongyos forintot, vagyis tiz hónap alatt az ötszáz rongyos forintot?

— Az öreg —

— Megállj, öcsém, édes apánk nem adhat neked egy krajczárt sem. Érted, egy krajczárt sem.

— Akkor nem tudom mit csináljak, mert éhezni is, tanulni is nehéz dolog.

— Abban igazad van.

— Hogy mit csinálj, azt én megmondom neked. Csengesd be a fizető pinczért! Addig rakd össze a holmidat. Úgy látom nincsen sok.

A pinczér megcsinálta a számlát. Kerek negyven forintot kellett Sólyom Jánosnak az öcsé uráért kifizetnie. Kifizette szó nélkül. Azután is, hogy a pinczér elment, nagyon szótalán volt.

Jóska összehányt mindent a vedlett kofferbe, a sziját összebogozta.

— Készen vagy? — kérde a bátyja.

— Készen.

— Vedd a kofferedet és jere velem!

— Én vigyem ezt a rongyos koffert, de bátyám! — Már akár te, akár én, ha esetleg szégyenled a dolgot. Add ide, én majd elviszem.

— Mikor van hordár is! . . . — dűnyögött az úrfi.

— Ha nem loptad, miért ne vihetnéd. Nem török le a kezéd! Ezt a néhány szót olyan arccal mondotta, hogy Jóska szó nélkül felvette a koffert és ment a bátyja után.

KIFIZETTE SZÓ NÉLKÜL.

Izonyú megaláztatás volt ez reá nézve. A pinzerek eddig nagyságos urnak neveztek, s ime a hordár szerepére kellett vállalkoznia. Hát nem gyalázat ez? nem kergeti a vért egy önérzetes embernek az arcába.

Végig kellett a Bodzafa-utcán vinnie, aztán a József-utczába tértek be, s végül az Üllői-útra jutottak. Ott volt a klinika. János felvezette öcsését a maga tanársegédi szobájába.

— Ingyen kvártélyt adok neked, fizetem a kosztodat is, ha beiratkozol a vasuti tisztképző tanfolyamba. Egy év múlva kenyérhez jutsz, leszél először vasuti pénztárnok, aztán állomásfőnök. Mit szólasz hozzá?

— Jogász szeretnék lenni, bátyám!

— Azt sem bánom, de akkor nem adok enned, keresd meg keserves munkával, mert olyan gazembernek nem tartalak, hogy a bátyád keserves keresményét nagy vigan elköltenéd, s magadtól a kenyérkeresés gondját eldobnád. Arra nem szabad számítanod, hogy édes apánk végig koldulja, szegény, a vármegyét, hogy a fiát Pesten taníttassa.

— Nyomorult vasutas legyek? . . .

— Számár és léha vagy, öcsém! — riadt fel ez ostoba szavak hallatára Sólyom János. A nap-szamos sem nyomorult, ha tisztességes munkával szerzi meg a kenyerét magának és családjának; az a nyomorult, a ki épkézláb-ember és másen élőködik. Annál maradok, a mit mondtam: adok szállást és kenyeret, ha tanulni akarsz, de jogászokodod négy-öt évi költségeinek fedezésére még akkor sem vállalkoznám, ha tehetném. Ezen gondolkozzál, s holnap mondd meg a határozatot!

A fényes czilinder-kalapos úrfi szörnyű kényelmetlenül érezte magát, mikor egyedül maradt. Még azt is dohogta, hogy ő nem gyermek s vele ne bánják senki úgy, mint valami éretlen gyermekkel. Az ablakhoz állott, s nézett a klinika udvarára, a hol az orvos-növendékek jegyzeteiket a hónuk alá szoritva siettek az előadásokra.

Elunta a kibáméskodást, vette a fényes kalapját és sétálni ment a vácsi utcába, onnan a Duna-partra. Tegnap még a korona-kávéházban uzsonnált s az utolsó forintját elbilliárdozta. A nagy tükör-ablakon keresztül megpillantotta azt a frakkos kellert is, a ki őt a zöldposztós billiárdasztalnál pompásan lefőzte.

Szeretett volna bemenni, hogy kávézzék, de csak tiz krajczárja volt. Egy dohánytőzsdébe három krajczáros cigarettát vásárolt, s így

mindössze egy nyomorult krajczár maradt a zsebében.

Egy nyomorult krajczár a zsebében és izonyú sok kívánság a szívében! . . . Istenem uram, milyen kegyetlen játékot is üz néha a sors az emberekkel! . . . Az úrfi megirigyelt mindenkit, a ki aranyóralánczosan, gyémántgyűrűsön sétált el mellette, s nem tudta miért, de minduntalan a bátyjára tért vissza a gondolata, tulajdonképpen gyűlölnie kellett volna és — félt tőle irtózatosan. Éppen úgy félt tőle, mint mikor Enyeden egy szobában lakott vele.

Addig kószált a Dunaparton, míg megéhezett. Jánost már otthon találta. Szorgalmasan dolgozott. Öcsésének a köszönését hidegen fogadta, reá mutatott az asztalra, hol papirba csomagolva hideg felvágott és egy jókora darab kenyér volt.

— Ott a vacsorád, egyél! A másik szobában van az ágyad, feküdjél le. Az úrfi szó nélkül hozzá látott a vacsorához, meg is ette az utolsó falásig. Aztán rágyújtott az utolsó cigarettájára, nagy élvezettel elszívta és mert okosabbat nem tehetett, lefeküdt.

János haragudott az öcsésére, mert látta, hogy nem született arra, hogy megküzdjön az étellel. Szegény apjára gondolt, a ki nagy meggondolatlanul felelesztette Pestre, de azt nem vette számba, hogy második fia roppant igényekkel és nagyon gyöngye akarattal kezd a pályafutásához. Elhatározta, hogy török vagy szakad, de megpróbálja embert faragni belőle.

E nehéz gondokat aztán elűzte egy másik, egy szeretettel és szánakozással teljes. Délután fölkereste Sziváknét, hogy lássa az ő «kis árvája»-t. Kicsiny, szárnyaszegett galamb! Hogy reszketett a keze, hogy égett az arca, hogy kicsordultak a könnyei, midőn őt megpillantotta! . . .

Szivákné a tenyerén hordja, «kis babuská»-jának nevezi; a doktor úr szobájában csinált neki puha kis fészket.

Elhatározták, hogy Jolánka az iskolába fog járni, mert nagy kedve van a tovább tanulásra. Sólyom János kioktatta Sziváknét, hogy hova menjen el, az irásokat is, melyeket a szomorú papilakból magával hozott, átadta Sziváknénak. Azok alapján szó nélkül fel fogják venni Jolánkát.

— Még mindig szomorú, még mindig sokat sir a babuska, doktor öcsém — panaszkodott Szivákné, — a vánkosát minden reggel nedvesen találtam, pedig én nagyon szeretem őt . . . No . . . no, babuska, most megint sirásra áll az a mi drága kis szájunk.

(Folyt. köv.)

Pánt Istók ifjúkori viszontagságai.

Elbeszélés a *Tanulók Lapja* számára. 1

I.

Első fejezet, mely unalmas ugyan, de azért nem árt elolvasni.

Megvalljuk, nem vagyunk biztosak a dologban, vajjon 1930-ban vagy 31-ben történt, de annyi bizonyos, hogy péntek este volt, a mikor a kallódi színházban szokatlan tünetek mutatkoztak. Ne gondold, kedves olvasó, hogy csak amolyan írói fogásul irtuk a pénteki napot, hiszen te is úgy tudod, mint mi, hogy a kallódi színházban mindig pénteki napra esnek a béreltszünetes előadások.

Ugy öt óra lehetett, a midőn még máskor egyiptomi sötétség honol s most már egész rakás villamos láng fénylik az előcsarnokban. A hol ilyen tájban még csak a primadonna és a többi színésznők cselédei várakoztak nagy nyugalommal és még nagyobb ruháskosarakkal, most szörnyű sürgés-forgás van. A rendező, az ügyelő, a kellékesek minden perczen végigrohannak a széles előcsarnokon. Színészek jönnek-mennek s mindegyiknek az arcán valami különös ünnepélyességet veszünk észre. Mi ennek az oka?

Nem kell sokáig törni rajta a fejünket, ott függ a színlap s ökölnyi betűkkel tudatja velünk, hogy «ma tartja második vendégfelléptét Pánt István úr, a budapesti Vizvárszínház tagja.»

Ez a körülmény változtatja meg a kallódi színház képét, a mely rendesen nem kevéssé unalmas szokott lenni. De nem jut idő a gondolkozásra, mert új esemény ragadja meg figyelmünket. Óriási babérkoszorút hoznak, melynek széles szalagján természetesen a vendégművész neve áll.

Fél óra múlva megérkezik a «mester» az igazgatóval, a kivel a Struce-kávéházban üzte az unalmat jámbor kártyázással.

Magas termetű férfi, komoly arczáról nem hinné az ember, hogy ő Magyarország legnagyobb komikusa, a ki tegnap is szakadatlan kacagásban tartotta a közönséget.

Lassan ment végig a terjedelmes csarnokban s némi színészi pose-zal mutatta magát az ott álló embereknek.

— No direktor, ma megkopasztottam egy kicsit, hanem majd előadás után újra kezdjük a csatát. Most pedig bizonyítsa be, hogy nem

haragszik és adasson be az öltözőbe egy kis «kedvverítőt».

— Értem, mester, — hajlongott az igazgató — bátor leszek . . .

Azzal mentek a lépcsőn felfelé az öltözőkhöz. Már javában pezsgőzött a bohémkedélyű művész, midőn három diákember jelent meg a színházban s a vendéget keresték. A színházi szolga bejelentette őket s ime — csodák csodája: Pánt hajlandó volt őket fogadni.

— Adj' Isten gyerekek, — szólt a három gimnazistához, — üljetek le, öntsetek be egy kis pezsgőt, hogy könnyebben jöjjön ki belőletek a szó.

Azok szabadkoztak, de hiába. Addig nem volt szabad a tárgyra térni, a mig le nem hajtottak a jó erős Rothschildból. Szakértők azt mondják, hogy ez van olyan, mint a XIX. század Mummja vagy Pommeryje.

— No most már beszéljétek!

A legtekintélyesebb külsejű közölök nagy tisztelettel és elfogultsággal felállott s így kezdte a mondókáját:

— Hát azért jöttünk, méltóságos uram, (a XX. században már a színházi lámpagyújtók mind nagyságolták egymást, ezért a művészeket legalább is méltóságosnak kellett szólítani), hogy egy szívességre kérjük.

— Ki vele!

— A kallódi állami gimnázium önképzőköre, a melynek egykor Méltóságod is buzgó tagja volt, holnap délelőtt Sipulusz-ünnepet tart a kiváló veterán humorista születésnapja alkalmából. Arra kérjük tehát, hogy miután úgyis itt van Méltóságod, az ünnepély fényét talán egy magánjelenettel . . .

— . . . emelni szíveskedjék. Ugy-e ezt akartad mondani? Természetesen, nagyon szívesen, ott leszek én öcsém, attól ne félj!

— Akkor bátrak leszünk mindjárt közzé tenni a helybeli lapokban.

— Jól van. Hanem ne szaladjatok úgy! Hát még megvan az önképzőkör? Hej, a mikor én a tagja voltam, tagja . . . még majd mit mondok . . . titkár voltam én ott. Azok voltak ám a szép idők! Ha nem sietnétek úgy, hát elbeszelnék egymást a régi jó időkből. Ha van köztetek olyan, a ki szokott néha tollat rágni, meg is írhatja. Aztán felolvashatja az önképzőkörötökben, mint eredeti elbeszélést, az én 30—35 esztendővel ezelőtt viselt dolgaimat. Hahaha! No töltsön igazgató úr! Isten éltesen benneteket, gyerekek.

II.

Csendélet a nyolczadik osztályban.

A legöregebb nyolczadik osztályosok sem emlékeznek arra, hogy valaha főigazgatói látogatás olyan simán zajlott volna le, mint az 189*-iki esztendőben. Egyrészt Drodtnér Ágoston úr ő nagysága mindössze két órán át tisztelte meg a nemes osztályt, de még sokkal nagyobb haszon volt, hogy az igazgató úr egész héten nem tartotta meg e miatt a történelem óráit, kivéve . . . No de erről még csak ezután lesz szó!

Mert tudniok kell önöknek, nyájas olvasók, hogy a VIII. osztály abban a szerencsében részesült, hogy Magyarország oknyomozó történelmét magától Kuhajda Sebestyén igazgató úrtól hallgathatta. A főigazgatói látogatások azonban döntő befolyást gyakoroltak a nyolczadik osztály történetíróira. Kuhajda Sebestyént másfelé hívta a kötelesség szózata s ő megadással kísérte a főigazgatót osztályból-osztályba s csak néha szólalt meg benne a lelkiismeret szava:

— Mit csinál most vajjon az árva VIII. osztály? Nincs, a ki elmagyarázza neki a bécsi béke előzményeit. — Annyi bizonyos, hogy a nemes osztály nem fogta fel a dolgot olyan tragikusan.

Szombaton délelőtt 10 órakor volna a harmadik történetóra, mióta a látogatás tart. Az óra előtt Csankó Dezsó és Pánt Pista fogadtak egy hatosba, hogy lesz-e óra, vagy nem. Csankó a mellett van, hogy lesz, de azt állítja, hogy ha elvesztené a fogadást, cseppet sem sajnálná a 10 krajczárt.

Az első tíz perc letelt; még jöhet, hiszen az igazgatónak rangjához tartozik, hogy egynegyed előtt be ne jöjjön. A legszörnyebb drukkolásban telik el a második tíz perc, de ezt is kiállják. Őt perczel fél tizenegy előtt a kis Kópis Muki azt állította, hogy folyton fogy a reménye arra, hogy ma kiejtse valaki a bécsi béke nevét. Fél tizenegykor az osztály «kényelembe helyezte magát.» Ez abban nyilvánult, hogy először is hátul kórus alakult, mely rágyújtott a *Rajta hát-ra* a Virágcsatából. (A ki ismeri a kallódi gimnáziumi VIII. osztály termékét félreeső fekvését, az nem fog ezen csodálkozni.)

A békésebb természetű polgárok a következő órára készültek, míg az osztály *büvése*, Kópis Muki alma-produkciókkal mulattatta az osztályt. Három almát dobott fel a levegőbe s azt hajmeresztő gyorsasággal megkapta s újra feldobálta. Hanem ekkor . . . óh toll ne essél ki

gyöngye kezemből, — egy almát meg elejtett s az erőnek erejével az ajtó felé szökkent.

«Elgurult az alma, ki tudja hol áll meg, kít hogyan talál meg!

Erre a kérdésre a következő pillanat meghozta a feleletet. A jobb sorsra érdemes kormosalma az ajtón belépő Kuhajda Sebestyén urat ütötte meg ballábának bokáján.

Az osztály hamarjában nem tudta, hogy nevesen-e vagy reszkessen. A legborzalmasabb az volt, hogy a hátulsó zenekar nem vette észre a váratlan fordulatot és még egyre harsogtatta a Virágcsatát, csak hogy most már a változatosság kedvéért a *Szép a baka, még szebb a tűzér* . . . kezdetű frisszet.

Az igazgató hatalmas léptekkel felment a katedrara s onnan dörögte el coriolanusi állásban e szót:

— Szép dolog!

Hogyan íránk le azt, a mi ezután következett? Hol van az eset, a mely arcának folyton változó színárnyalatait, hol van az alumíniumtoll, mely lelkének bős felindulását visszatükröztethetné? A krónikás csak azt jegyezte fel, hogy Kuhajda Sebestyén a pillanat hevében az almával hajigáló ifjút bombavető anarkistának nyilvánította s végül az osztálynak körülbelül 8 tagját, a kiket éppen tetten ért, felkérte, hogy délután kettőtől hatig sziveskedjenek felfáradni az osztályba rendkívüli dolgozatrásra.

Montgomerynél . . . akarom mondani: a kallódi gimnázium VIII. osztályában így esett a híres — főigazgatói látogatás.

III.

Versenyszavalt akadályokkal.

Bármily sokáig beszéltek erről az incidensről a kallódi gimnáziumban s noha némelyek az egész osztály sérelmének akarták feltüntetni, mégsem beszéltem volna el ennek a történetnek szűk keretében, ha nem lettek volna fontos következményei.

A mikor az igazgató az óra végén még mindig haragosan eltávozott, csak akkor ébredt tudatára Pánt Istók a büntetés nagyságának. (Őt mint a zenekar fejtét ítélték el.)

Hiszen ő neki ma délután szaválni kell az önképzőkori versenyszavaltan, már pedig a fizika törvényei szerint az teljességgel lehetetlen, hogy ugyanakkor küzdjön valaki az önképzőkori babérrért, mialatt a sötét tömlőczben lebilineselve

nyög, a mi ezifra szóban annyit tesz, hogy az osztályteremben fogalmazást kénytelen írni.

A szombat délutáni versenyszavaltok elé hetek óta nézett izgatottsággal a kallódi gimnázium két felső osztálya, sőt erősen érdeklődött az V. és VI. is. Hát hogy is ne, a mikor itt dől el, melyik osztály tud jobb szavaltot felmutatni. Ki a külön, Kozák Dezsó-e vagy Pánt Istók? Csak a ki Athén és Spárta vetélkedésének történetét ismeri, az tud némi halovány fogalmat alkotni e két osztály közt való viszonyról.

Az önképzőkör november közepén emlékünnepet akart szentelni Csokonainak, még pedig diszes városi közönség jelenlétében. Megállapították, hogy az emlékbeszédet az elnök fogja tartani, a ki roppant nagy tudományú férfiú s azonfelül szemüveget is hord. Aztán majd az énekkar elzengi Tihanynak riadó leányát. Lesz egy pár közömbös pont, de mindennél többet ér: a szabadtárgyu vizszavalt. Erre már pályázatot is tüztek ki.

(Folyt. köv.)

AZ ÉN SUPPLICÁLÁSOM.

A Tanulók Lapja számára.

— De hogy így ne járjon kedves apa — Katinka! szolt a feleségéhez — hozz még egy tállal.

— Jól van no, szolt az öreg — köszönöm elég volt már. — Azután szuszogott rettenetesen, kipirult az arca.

Vacsora után azt mondja az én házigazdám: Kedves öcsém! ne vegye rossz néven apám vasvilla szemeit, nyájasan fog önre nézni, csak csököljön neki kezét. Jó éj kívánás után az elmulasztott kézesókot háromszorosan adtam meg. Az öreg hosszú arca gömbölyű lett, kegyteljesen megveregette a vállamat s hívott, hogy látogassam meg őt is valahol a tótok között Podolin körül.

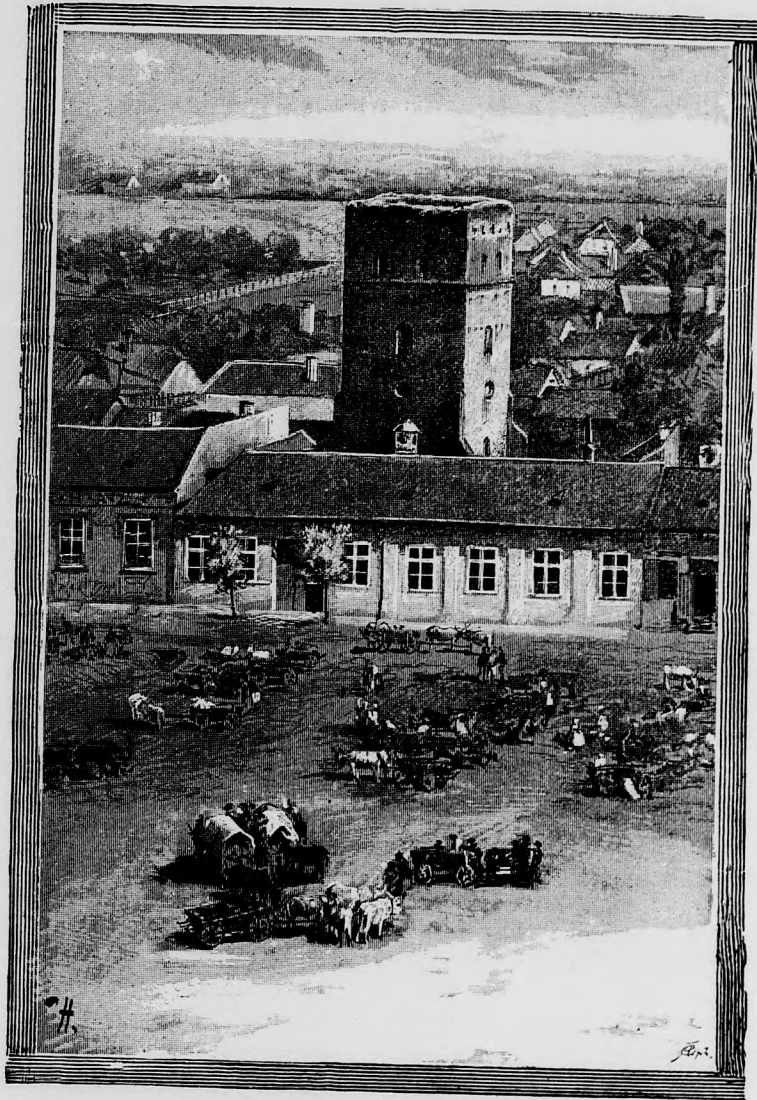
— Innen azután K. T. községeken keresztül vergődve, bevonultam 102 frt 50 krral a zsebemben, hölgygel a fogaim között az ösítés nevezetes városába, Kecskemétre. Nem történt velem semmi fölemlítésre méltó dolog. A tiszteletes derék, jóképű magyar ember volt. Innen azután mindenütt vasuton a nemzet dalosának szülővárosába jutottam. Jártam azon a rónán, láttam azt a vidéket, a minek képmása kiragyog Petőfi költeményeiből. Zsúpfődeles kis ház fehérre meszelve, a sarokban a búbos kemenczével a költő szülőháza. A falakon koszorúk függnek, a miket a látogatók áldoztak a holt költő szellemé-

nek. Az asztalon két könyv van, az egyiknek első lapjait Jókai töltötte ki aranytollával. A szent érzelemtől elkapott látogatók irnak egy-két szót a könyvbe emlékül. A tintatartó és a lúdiróttal talán még a költő tulajdonai voltak. Mily boldognak érezheti magát az ember, a midőn az oly régen — de pályája hajnalán — elhalt költő maradványait érintheti.

Három napot töltöttem e kedves mezővárosban; harmadnapra távoznom kellett, mert a Rimaszombat felől jövő szél elém hozott egy bajtársat. Már pedig két supplicánst egy városban találni a csodák közé tartozik; az egyik minden bizonynyal kifeszíti vitorláját s tovább sajkázik az országúton, megelőzve a másikat azon tudatnál fogva, hogy az elsőnek a zseb föle jut, azaz jól fogadják; a másodikra már ferde szemeket vetnek; a harmadikhoz már éppen nem szólnak, a negyediknek pedig már megtalálják mutatni az ajtót. Egy délután az apostolok szekere kirándultam egy derék úrhoz, a kinél minden supplicans részére tíz pengő jár ki, innen vissza Kis-Körösre és csak azután Kalocsára. Kis-Köröstől Kalocsáig a vasuti közlekedést köznéven használatos «kávédaráló» közvetíti. Ilyenen vergődtem el én Kalocsára. A vonatvezetővel voltunk magunk egy szakaszban, mit csinálhattunk volna egyebet, mint kiültünk a feljáróra pipázni. Gyönyörű szép tájék, sik mint az asztal; fellebbben egy-két helyen a porfelleg, a mint a ménes halad. Elenyésző távolban egy-két kútgém nyujtogatja hosszú nyakát az ég felé. Egyszer csak beborul az ég, nagy cseppekben hullni kezd az eső. Mire bedöcögöttünk Kalocsára, becsületes orkán dühöngött. A leszállásnál a kalapom esőkoltá meg először Kalocsa földjét. A mikor elhagytam a vasuti épületet, a szél kifordította a felleghárítómat s vitt eszeveszetten akaratom ellenére. Az eső pedig csak úgy szakadt a nyakamba. Pokoli sötétség lett egyszerre. Berontottam egy vendéglőbe, bort ittam és személyét ettem tömérdek mennyiségben. Három forint 50 krajczárom keserülte meg a kalocsai életet. Mindent drágán adtak, csak Arany vers-prózájának főhősét adták ezrivel. Nem is maradtam sokáig. Reggelre kitisztult az ég és az első kakasszóra — bár a korai felkelés nem erős oldalam, — Duna-Patajnak tartottam s ezen keresztül K. H.-ra érkeztem. A tiszteletes főérdeme, hogy a legfinomabb cigarettával traktált. A fölvelt három pengőről két nyugtát irtam, megkárosítva 2 frttal a sváb, egy pengővel a tótajkú hivek pénztárát.

Nem untatom már sokáig kedves olvasóimat, még csak két hatalmas akkord következik. Taksonyra esti tíz órakor érkeztem. Itt nem lutheránusok laknak. Mint ismeretlen, hová mehettek volna máshová, mint a vendéglőbe. Letelepedtem az egyik asztal mellé s vacsorát

kiknél kipihenhettem volna az út fáradalmait, azután agyon kellett valamivel ütni az éjszakát. Azután mikor olyan szépen kért. Tehát elmentem az asztalukhoz. Ott biztattak, hogy igyam, hogy ne hagyjam a szupplicánsi becsületet. A részegség első foka szavalatokban nyert kifejezést.

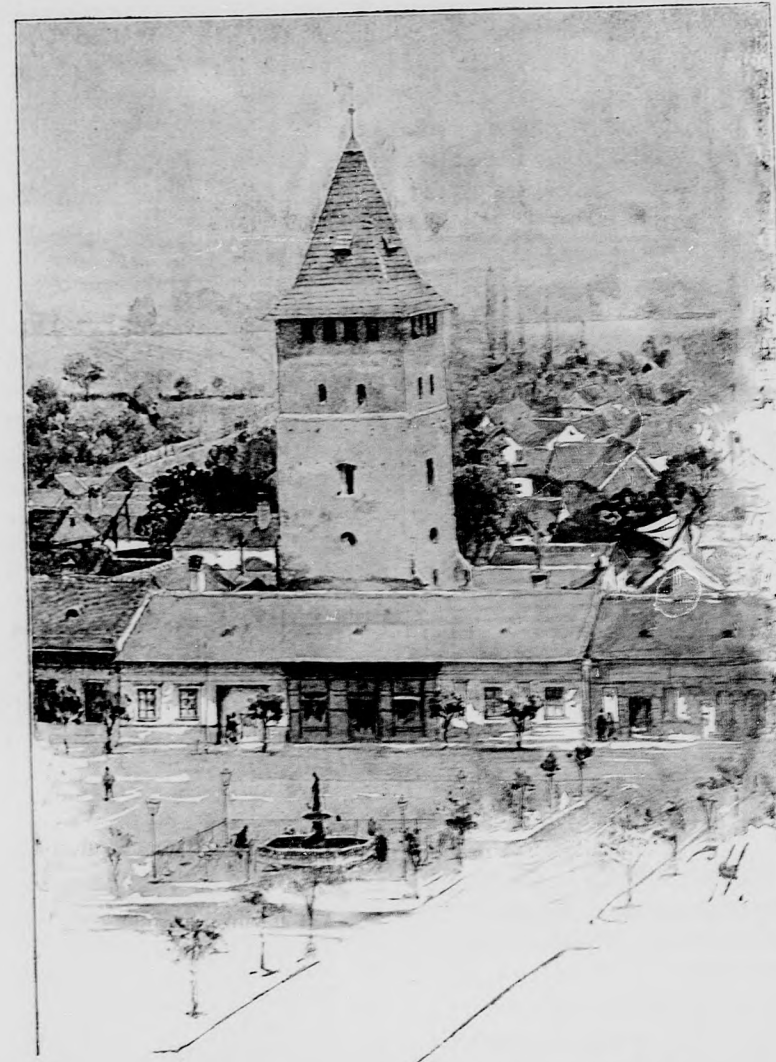
A SZALONTAI CSONKA-TORONY AZ ÁTALAKÍTÁS ELŐTT.

kértem. A szomszéd asztalt nyolcz fiatal ember ülte körül, fölöttük a cigány húzott valami keserveset. Az egyik fiatal ember fölkel a zajos asztaltól s odajön hozzám beszélgetni s a vége az lett, hogy meghívott az asztalukhoz. Kérem szeretettel! ezt a szíves meghívást visszautasította volna-e valaki oly körülmények között, mint én voltam. Először is: ismerőseim nem voltak, a

Engem is unszoltak, hogy szavaljak valamit. Aranytól tudtam a «Koldus ének»-et. De volt még egy kevés eszem, elgondoltam, hogy a festő esetjére méltó jelenet lett volna siralmas ábrázattal szavalni egy keserőséggel teljes költeményt boros, sörös, nevető arcok előtt. E helyett mondtam én ilyesféle egetverő szónoklatot a megfelelő gesticulációkkal kísérvé.

— Tisztelt Barátaim! A lámpa világa elsötétül előttem. A föld, az asztal, a székek pokoli tánczot járnak körülöttem. Vigyetek valahová aludni. Kettő felkapott s vitt oly baráti szeretettel, hogy a lábam se érte a földet. Én a levegőben szárnyaltam felkunkorodott lábakkal, az utánunk

voltam ütve ez utóbbi akkordtól. Az volt a szándékom, hogy Kun-Szent-Miklóson vonatra ülök és még délután haza fogok érni. Kun-Szent-Miklósról érve a vonat éppen az orrom előtt szaladt el; várhattam délután négy óráig. Végre vonatra ülhettem. Pesten keresztül T. S.-be kötöt-

A SZALONTAI CSONKA-TORONY AZ ÁTALAKÍTÁS UTÁN.

ügető hazafi meg-megcsókolta a földet, át-átölelte a kilométereket jelző oszlopokat: Kedvesem! exclamatio kíséretében. Arra még emlékszem, hogy ágyba tettek, azután az ágy velem együtt rettenetesen elkezdett forogni s végre összeomlott az egész világ, chaos lett belőle. Kialudtam magamat az igaz, de az utóíze megmaradt.

Be volt már végezve a supplicatio, agyon

tem ki életem lenge sajkáját éji 11 óra 19 perczkor. Az őrháznál a vágányokon átkerülve ballagtam nagy szomorúan. A vasut melletti malomból a kutyák elkezdettek ugatni. Egyedül botorkáltam, nem volt körülöttem egy lélek sem. Lépteim zaja fölzavarta a kutyákat. Ha ezek kijönnek, végem van. A mit vártam bekövetkezett. Kirohan három kutya a javából. A csomagot és az esernyő

maradványait szorongattam a markomban. Meg voltam szorulva. Ezek bizonyosan nem ijednek meg az esernyőtől. Meghátráltam. Két gondolat forgott az eszemben megállva egy akácfa alatt: vagy megvárom a kutyákat és hősi küzdelemre szállok egy esernyőnyéllel, minden bizonynyal odaengedve a nadrágomat, vagy fölmászom a fára. Nem volt bennem erkölcsi bátorság rábizni életemet az esernyőnyélre, az utóbbit választottam. Az ernyőt kampójánál fogva felakasztottam egy galyra, a csomagot a hónom alá vágtam s fel-fohászokdtam az egekbe. Pirulva vallom meg, hogy sohasem tudtam mászni, de a szükség megtanított; felmásztam arra a vastag fára úgy, mint senki más a világon, a kit valaha kutyák kergettek. Dőlt rólam a halálos verejték, dobogott a szívem. A fa fölött a magasban két ágra oszlott, ide ékeltem be magamat. Majd csak elmennek a kutyák, akkor aztán letornázom magamat. De csalódtam. Megállapított haditeret letelepedtek a fa alá. Elcsendesedtek, csak néha vakkantotta el magát egyik vagy másik felém intézett sóvárgó szempillantás kíséretében. Restelni kezdtem magamat magam előtt. Éreztem gyávaságomat.

A malom ajtaja kinyílt, gyér világosság szűrődött ki rajta, egy kutyahivogató fütty, utána ez a szó hallatszott: Caesar! — Caesar! Caesar! Hová sülyedt fenséges neved, legádázabb elleneim egyike van felruházva neveddel. A kutyák elkorótak. Mozogni kezdtem. A mozgásra ismét visszaroහannak az én drágalatos madaraim. De erre a plusquam szemtelenségre egészen felháborodtam. Istennek ajánltam lelkemet. Egy negyed-órás kinlódás után letörtem a fáról egy jókora bunkót. Az apróbb galyak letisztításában még a nyelvem is közreműködött. Azután lezihelődtem a fa legalsó ágára, ott egy ölnyi magasban kiszemeltem a legalkalmasabb helyet az ugrásra. Az esernyőt, mint a legesekelebb értékű holmit, ledobtam áldozatnak. Azután én is utána csináltam a légi utazást. Akkor aztán ki a legény a gáton. Két kézre kaptam a bunkót, vagdalódnizni kezdtem jobbra-balra, előre-hátra; még a szememet is behunytam, hogy ne lássam a szétfreccsenő vért. Egyszer aztán nagyot koppant az én bunkóm s kiperdült a kezemből. Az oltalomnyújtó szegény fát vágam oldalba, a mi ha lelkes lény lett volna, menten kiadta volna a lelkét. Két kutya tölem húsz lépésnyire bámulja a legdühösebb ellenségemet, a mely az esernyő drótjaiba úgy belegabalyította magát, hogy nem birt kiszabadulni belőle. Kapván ezen a zavart pillana-

ton, szép esendesen odábbálltam. A mi azután következett, azt mindenki elképzelheti, hogy mit tesz az anya, ha nem várt fia hosszú útról megérkezik.

*

Kedves olvasóm! Keresztül huzeltalak Alsó-Pest vármegyén, sok lehetetlennek látszó, de valóban megtörtént dologról fecsegtem. Még annak az ifjúnak, a ki szülői védő karjai alatt nevelkedik fel, nincs fogalma az életről. Örömepeve vágyódik a szabad élet után, lerázva a szerinte szülői ígát; azt hiszi, hogy az élet útja rózsákkal van telve, pedig tövisből áll az, a mely sok ifjúnál életunságot, világgyűlöletet, elfogultságot támaszt. Czeljät egy nem várt akadály tönkretesz, a kislelkü Istent káromolva hull a porba s tér vissza szülőihez összetöröppen kérve boesánatot; ellenben a bátor, a határozott egyéniség nekimegy a meredeknek, vasakarattal, szorgalommal, sok küzdelemmel, de a boldogság teljes elnyerésével éri el czeljät, éri el életideajät. Nem is nevezhetem másképen supplicálásomat, mint prolognak, előjátéknak az élet nagy szinpadához, a hol születnek és halnak; a hol ágyü-dörgés és halálordítás veri az egeket. Ah! de ne böleselkedjünk, sat fuit. *Farkas István.*

A GYÁVA.

Jutalmazott pályamunka.

Gyermek volt még, midőn a mester,
Ki titkokat fürkészni restel,
Csak ami szemnek, kéznek él:
Azokról olvas, ir, regél —
Érdemmel büszke mestere
Fejébe ily hitet vere:

«Ez a világ, a föld, az ég
Bizony azért teremtették,
Hogy fussa meg rövid futását
Előkészítve önbukását.
Mert minden év, minden nap, óra
Egy-egy hang amaz altatóba,
Mely ezt a létező világot
Örök álomba ringatandja,
S az emberben lobogó lángot
A semmiségnek általadja.
Mit tudni azt: mi lesz a vég? —
Ha gyertyánk is elaluvék:
Előre tudjuk, el mi oltja?
Hogy tudnók hát, összeomolta
Miképen lesz a mindenségnek? —
Sötét az útja minden végnek!
— Ki tudja, hogy erős gerendánk
A padlásról mikor szakad ránk?
Ki tudja, hogy a háztető

Nem lesz-e végső befedő?
Ki tudja: szentegyházunk tornya
Mikor szakít szét, ránk omolva?
Ki tudja, hogy kútágasunk
Miatt is nyugton alhatunk?
Ki tudja: az ágyunk felett
Felfüggesztett nagy képeket
A sors titkos lehellete
Mikor szórja fejünkre le
Oly végzetes czeleozgatással,
Hogy ott halunk szörnyü halállal?
Ki tudja: egy botlás nem-e
Bús végzetünk egyik neme?
Ki tudja: egy korty viz, avagy bor,
Mely torkunkon lezakatol:
Nem volt-e végső italunk? —
Kaczagástól is meghalunk,
Ha a sors épen úgy akarja!
Sirba vihet a bánat karja.
Az égiháború villáma —
A csolnakázó tó hulláma —
A gözös, mely röpit haza —
Egy vállunkon cipelt kasza —
Egy szeg, amelybe toppanunk —
Egy kés, amelylyel kappanunk
Kemény fejét hősen levágtuk —
Kitört fog, melylyel csontját rágtuk —
Testünkön egy kis pattanás —
Fülünkbe ágyü pukkanás —
Egy vágató lovas szekér —
Alvás közben egy csepp egér
Mely véletlen a szánkba fut —
Fedetlen kává pusztá kút —
Játékközben egy cifra labda —
Tiltott helyen egy róka csapda —
Egy toll, egy fűszál, egy levél —
Bizonynyal mondom és hiszem,
Ha Sors urunknak kedve kél:
Mind, mind a sirba hajt, viszen! —
Azért fiacsám úgy vigyázz,
Ha kelsz, ha fekszel, mégy vagy állsz:
Földön, vizen utótálál
A rettentő kezü Halál!»

Hallgatta mindezt a gyerek —
Sokat nem értett meg belőle;
De egytől már is megremeg:
Úton-útfélen temetője
Irtózatos sötét nagy szája
Halált, halált rivall reája!
Elméje termő talaján
Gyökeret vert e tudomány,
Mely nem hall, nem lát, csak — gyanit,
És mégis hiszen valamit!
Egyet hiszen: mit szemek látnak,
Bérelt szolgálja a halálnak!

És nőtt a gyermek; nőtt vele
A kételkedés szörnyü vallása.
Feje csak avval volt tele:
Hogy amit láthat, azt se lássa!
Ábrándozó volt, alvajáró,

Mit sem tudott a más bajáról,
Magába szállt, magának élt,
Minden gyanús előtte ... félt ...
Ha rezzent a falevele:
A teste megrezzent bele.
Ha néha a settenkedő
Sötét éj valahol elérte:
Rémgondolat rajzott fejébe
S futott mint a futó idő.
Ilyenkor örült képzelése
Vad színekkel festett elébe
Leírhatatlan szörnyeket,
Amiktől úgy félt, rettegett,
Hogy homlokát hideg verejték
Cseppjei gyöngyözőre verték.

Ha ment az utcán, leste-várta:
Mikor zuhan egy ház le rája?
Ha a templom mellett haladt,
Csak nézte a komor falat,
S úgy tetszett neki, mintha a
Sugár torony megingana
És dölne, dölne ő reá — —
Ilyenkor egyet jajditott,
Lábát nyaka közé kapá
S mint a bolond futott, futott!
Veszett futtában egy szekér
Oldalvást ép utjába tér,
Nagy csengve-bongva hajt utána
A bős halál szörnyü futárja.
Agyában a rémület és
Szívig nyilaló kételkedés
Zavarja egymást egyre jobban,
Ordítva fut, mignem ledobban —
Szemét behunyva lesi-várja,
Mikor suhint halál kaszája? ...
Szörnyü kinjában végre hallja,
Hogy vész el a szekér morajja.
S mint aki a halál elő-
Pitarjából most tére meg:
Kifogy inából az erő,
Még a hajszála is remeg —
S mint a félig élő-halott
Nagy vánszorogva baktatott
Tovább.

Ment a mezőre ki
A hűvös szél használt neki.
Szívéből a felszet kiverte,
Lassabban hanykolódott lelke.
Ment a szántóföldek között —
Egyszerre csak nagyott sikoltott:
Egy arató kaszája volt ott
S véletlen abba ütközött.
Mint akit a mérges kigyó
Épen szíven mart: sápad el,
Rohanna mérföldekig — öh
De lába ott gyökeret ver.
Szemének megtörött világa
Alig-alig vet fényt elébe,
Az utat csak gondolva látja,
Ezer színt vált merevült képe.

Megindul — megy — rebegeve, mászva,
Estére ér be udvarára.

Ledől az ágyra megpihenni,
Az álmok országába menni.
Addig boldog az életünk,
Amíg innen kitérhetünk
Néhány órára álmodozni,
S amonnan rózsalánczot hozni.
Eme világra, hogy vele
Meglánczoljuk az örömöt,
Mely vélünk szerződést kötött,
Hogy lenne szívének istene. —
Félálmodóba' felriad,
Ütött az óra: amiatt.
Ablakán át a hold sugára
Besüt szobája négy falára:
Nagy, rámás kép függ a falon,
Kiczifrázva oly gazdagon,
Hogy kétszer annyi, mintha volna
A rámája csak puszta forma.
Meglátja... jaj — ha most az a
Nehéz kép szegje tán laza —
S véletlenül le hull fejére!...
Egy perczre meghül minden vére,
Majd fogvaczogva lepedőt
Kerit nyakába és leül
Egy székre az ablak előtt
Bámulva lélekzet nélkül.
Tekintete a gerendára
Esik rémitő nagy bajára —
Keresztül villan bús agyán:
Ez a ház még reá szakad!
No ueczu hát, vesd el magad!
Rohan ki, hogy a kaczagány
Szárnyak gyanánt lebeg körötte —
Futtába' lábát majd kitérte.

Az udvaron tiblából egyre,
Nagyot lép, mintha menne hegyre.
Az égre néz, a földre nem —
Előtte minden lyuk verem.
Megy — mendegél, egyszer csak a
Kútágas áll merőn előtte,
A holdvilágos éjszaka
Rémitő fényt áraszt körötte.
És látja tisztán, biztoson:
Derékba ketté hogy törik!
Agyonütné! — de eloson,
Bár térdei egymást verik.
Siet, siet ki a határra!
Ott balszerencse úgy se várja.
Az éj olyan szép, olyan enyhe,
A zöld mezőnek ninesen szennye —
Milyen dicső egy gondolat:
Mégálni kint az ég alatt!
Fehér leplét teríti le,
Maga is elterül vele.
Nagyot zökken, amint levágja,
A föld göröngyén kényes háta.
De nem sajnál teste, mert a lélek
Azt mondja: itt cseppet se félek!

Itt a tető rám nem szakad —
Azért te hús, meghúzd magad!
De háta mégis csak sajnál,
Fájdalmában a csillagok
Úgy tánczolnak ott fent az égen,
Hogy szeme káprázik belé —
Fölkelve s azt morogja: még nem!
Az álom húzza lefelé.
De mennél jobban húzza: háta
A bajt annál jobban nem állja.
Feltápáskodik, hogy mi a,
Mi nem hagyá aludnia?
Seregek ura a magasban!
Alatta páros hideg vas van,
Mely általfutja a mezőt —
Melyen prűszkölő szörnyeteg
Vágtat, hogy a föld is remeg —
Ez nem hagyá aludni őt!
Fejébe ront egy szörnyű gondolat:
Ha most keresztül gázol a vonat...
Álmodba' halsz meg, árva lélek,
Tetemed összerágja féreg!

Tovább... tovább... úgy képzele:
Körülte rémmel van teli
A föld, az ég, a levegő,
Azok között úgy lebeg ő,
Mint haborgó vizen a csolnak,
Kinek számára ninesen holnap!
Utközben leplét egy bokor
Elkapja tőle — megvadul —
Utána csörtet a pokol!
Hajszolják irgalmatlanul!
Hajrá! — minden fűszál, levél
Az örök halálról beszél! —
Lábát kivérzi kő, göröngy,
Nyomába' hull kétféle gyöngy,
Egyik piros, másik fehér —
Mindkettő ezekkel felér!
Szemfehére vérbe biborúl,
Reá homályos ködlepel borúl,
A szája habzik — vért lehel,
Vadul zihál a szűk kebel —
Hörgése sokszor megszakad —
Ingére vér s tajték tapad...
Már lankad örült ereje,
Forogni kezd a föld vele,
Még hall, de nem lát, agya zúg,
Liheg olyanformát: hazug!...
Elébe egy folyó kerül,
Keskeny hid rajta átterül —
Vakultan rárohan — de jaj!
Egy holtan született kacszaj
Kitor még ajkán — azután hanyatt
A vízbe omlik — még egy pillanat:
Ölükbe kapják a szilaj habok...
— Szánva tekintnek le a csillagok.

A «böles» tanitót, Bencez mestert
— Ki titkokat fürkészni restelt —
Egy zivataros, bús napon
Leomló ház zúzta agyon. *Oláh Gábor.*

Prága városából eljött vala a pap.

Géza fejedelem álma.

A «Tanulók Lapja» számára írta
Gaal Mózes

Taksony fejedelem apáihoz tére, domború sir-
halmán bálványkő fehérlik, de hire nem marad,
vele együtt elvész, nagyobbra nem nőtt ő, de
akkorára sem, mint apjának apja, a honszerző
Árpád.

Paizsra emelték Taksony fiát, Gézát, vagy a
mint őt hívták igaz nevén *Gyeics*-et.

Vala Gézának egy hitvestársa, kiről beszélni
eleget nem győzött a rege. Gyula vezér lánya:
Sarolta vala ez, a kit nevelt apja szemefénye
gyanánt. Asszony-lágyág helyett férfi kemény-
ségre, szokott vadászatra, megfékezte akár a leg-
tüzesebb mént, s együtt vigadozott harezos fér-
fiakkal. Ha pedig kilobbant szeme bogarából nagy-
erős szenvedély, fölegyenesedék, csattogott a
hangja, az a csengő, érczes, s akarátja előtt mind
meghajlottanak az erős férfiak.

Úgy tetszék ilyenkor, mintha nem is Géza, de
Sarolta volna magyarok fejedelme.

Kemény volt *Sarolta*, arra termett, hogy őt
uralják, ne ő mást, ámde egyben gyöngé, hogyha
fiát nézte, okos szemű *Vojkot*, mintha felolvadott
volna a jég szívéen, anyaérezelmeknek meleg suga-
rától, ajkain mosolynak rózsái fakadtak, kopja-
vető keze vált bársonysimává, szeme pedig édes
szeretemben lángolt.

Nőtt a fiú, nőtt... nőtt.

De miféle csoda keze játszott abban, hogy Géza
fiának, Árpád utódjának hősi kivánsága fel nem
gerjedezék.

Búslakodék apja:

— Mi lesz a magyarból, ha Árpád utódi ilyen
ellágyúlnak? Hadúr hagyott-e el, vagy mi változ-
tunk meg?

Sarolta nem búslult:

— Legyen olyan, milyen, a miénk ő Géza,

s nem is válik soha apja szegye-
nére. Táltos szava után immár
nem indulok, lagymatag kegyelme
Hadúrnak elhagyja táltosainkat
mind. Ne aggódj fiadnak miatta,
fejedelem!

Történt pedig egyszer, hogy Géza
fejedelem csodálatos álmot látott,
olyan álmot, melyet Hadúr nem
küld halandó szemére,

Ezt álmodta Géza:

Megjelent előtte éjféli homály-
ban fehér, galambszárnyon egy
ritka szép ifjú. Idegen népeknél,
napnyugaton látta fényes temp-
lomokban festett mását, s hallá,

hogy ezek szolgálai annak az istennek, kiben nap-
nyugaton mind a népek hisznek. Hogy megjelent
vala, hirtelen megtelék tiszta fényességgel a feje-
delem sátra, sugárkévek vették köröskörül fejét a
szárnyas ifjúnak, mintha feje volna Hadúr örök
napja a hetedik égben. De olyan szelid volt, de
olyan jóságos, hogy ahhoz fogható Géza még
nem látott.

Megszólalt s ezt mondá:

— Te nem ismeresz engem, magyar fejedelem,
nem ismer néped sem, azt sem ismeritek, a kit
én szolgállok. Meg fogtok ismerni, meg fogtok
szeretni, mert kit én szolgállok, az csak szeretni
tud, ő küldte le hozzád, hogy hirdessek neked
örök élő ígét. Néped erős, bátor, hire messze ter-
jed, de el fog enyészni, mint a pehely, a kit szár-
nyára kap a szél, ha a békességnek áldását nem
érti, s csak a véromlásban leli minden kedvét.
Jól megérts, fejedelem, én igazat mondok! Fiad-
nak lelkebe mélyebben belátok, ő már a miénk
lesz, s nagyobb dicsőség vár reá, mint azokra, kik
eddig növelték népednek hatalmát. Eljön hozzád
egy pap Prága városából, keresztire ne vonasd, el
ne üzd, fogadd bé vendégbarátsággal, s bátor
elméd az ő szavára nem hajlik, de hallgasd meg
szavát, s hallgassa meg hazádnak népe áhitattal.
Véges földi elméd a jövőbe nem lát, tedd azt, a
mit mondtam, s igazat cselekszel.

Így szólott és eltűnt.

Géza szemét eztán kerülte az álom, megdöb-
bent ő szíve, úgy várta a hajnalt, hogy értelmét
hallja csodálatásának, mert hogy Géza hitt még
Hadúr papjainak.

Hivatta is őket kora reggel mindjárt. Elmondta
az álmát, kívánta fejtsék meg.

Egymásra néztek a táltosok, s hallgattak. Hom-

lokukra ült a gondok barázdája, s ajkuk néma maradt.

Végre, nagysokára megszólalt az egyik, nem is a legbölcsebb, de a legtüzesebb:

— Álmod, fejedelem, Hadúrnak nem tetszik. Hogy mit jelent, arról Hadúr nem ad számot. Papot a házadba ne fogadj be Géza, mert tűzcsóva a szó a papok szájában, fedeled tüzet fog, s ebből baj lesz, nagy baj . . .

Vakmerően mondta ezeket a táltos, nemesak vakmerően, hanem fenyegetve.

Sarolta felpattant, Géza helyett felelt:

Hadúrnak méltatlan szolgálja vagy, Csorba, álomfejtést kértünk, fenyegetél. Jól vigyázz szavadra, ha ezután szólasz. Nem hiszszük beszéded, sem tiéd, sem másét. Géza háza nyitva, ha az álom igaz, s bekopogtat a pap. Ti pedig mehettek.

Géza védte volna Hadúrnek papjait, intett Saroltának kiengesztelőn, de a fejedelem hitvese megmaradt előbbi szavánál.

No hiszen, lett ebből sűgás-bűgás szerte. Táltosok széthordták, a hívők hallgatták; zúgtak itt is, ott is; félre magyarázták.

Ekkép magyarázták:

— Urdung megszállotta Gézát és Saroltát, Hadúr ellen őket felbújtogatta. Áldozat-tételnél mért hogy nincsenek ott? Táltosok szavának miért hogy nem hisznek? Lám, no lám a magyart Hadúr nem szereti, elfordítá tőle kegyelmetes arcát . . . Rozsda megemészti a magyarok kardját, téltlen, vesztég ül hon, mintha gyáva volna! . . . Mintha gyáva volna, s irtóznék a hareztól! . . . Így keringett a szó sátorról-sátorra, s tüzet fogott, a hol a szivekbe hatolt.

Ezalatt pedétig Prága városából eljött vala a pap, valami híres pap, nem is közönséges. Adalbertnek hívták, püspök volt, s ott hagyta püspöki hatalmát, mert az Úr küldötte, idegen népeknek, keresztény népeknek istene.

Géza fejedelem vendégül fogadta, mind egész háznépe hallgatta beszédét, Sarolta is ott ült, nem unt reá ő sem, de legeslegkivált Géza fia, Vojk őt lángoló szemekkel, dagadó kebellet hallgatta . . . hallgatta . . .

Csodálatos dolgot mesélt az a szent pap, s nagyon értett ahhoz, mikép kell beszélni.

— Isten kegyelméből püspök vagyok — mondá — jámbor hívek között éltem békességben, s testvérszereteten. Tanítottam őket istenfélelemre, emberszeretetre, de nem vala nyugtom, mert égi szó hangzott egyszer a fülemben. Isten maga szólott hozzám, ő is küldött, hogy eljőjjen

ide, vitéz magyarokhoz, kiknek a nevét is rettegve említik előbbi hazámba. Hogy jőjjen el ide, parancsolá isten, s nyerjem meg a szívét okos, szelíd szóval Árpád nemzetének, kiből különösen kedve telnek neki népek seregében.

Szólott közbe Géza:

— Tenem féltél tőlünk, jövevény pap, mond-sza!

— Kinek telve vagyon szive szeretettel, az senkitől sem fél, magyarok vezére. Kezemben pástortbot, szivemben a béke; aranyért-ezüstért hívságos marháért oda nem adnám e lelki ajándékot, semmiért nem adnám e széles világon. Vérem onthatjátok, testem épületét porba dönthetitek, földből alkottatott, földde válik a test, de istentől való halhatatlan lelkem galambszárnyon felszáll alkotó Urához, s örökkön-örökké örvendez az Úrban. Azért ti engemet, vezér, ne bántatok, mert szavam nem hazug, s közétek szeretet hozza, nem gyűlölet.

(Vége köv.)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Nyelvőr augusztusi füzeté Szarvas Gábor emlékének áldoz. Élén Sajó Sándor «Szarvas Gábor szobránál» cz. ódáját látjuk, majd Beöthy Zs. Szarvas szobra előtt elmondott beszéde következik. Mind a kettő július 2-ikán hangzott el a nagy nyelv-művelő szobrának leleplezésekor. Réthei Prikkel Mária a *huszár* szó eredetét fejtegeti. Szarvas véleményével szemben azt tartja, hogy török eredetű. — Bartha József az új Nagy Szótár terjedelméről és feladatáról értekezik, Zolnaival, az Akadémia szótár-bizottságának előadójával polemizálván. Az új Nagy Szótár megjelenése előtt a Nyelvtörténeti Szótár hiányainak pótlását, az új Tájszótár befejezését és a nyelvújítás szótárának elkészítését sürgeti. Csűrös Józsefnek *Gyöngyösi és a Nyelvtört. Szótár* című tanulmányát az Irodalom rovata követi, melyben Csendes Aladár bírálja Jakab Ö. *Élet* című könyvét nyelvi tekintetben. Érdekes a Joannovics György cikke a *ván* és *va* ragokról. Több példából vonja le a szabályt, mely szerint a *ván*, *vén* igealak két mondatot feltételez, míg a *va*, *ve* csak állítmányegésztő-határozó. Feltűnő a különbség, ha a két alak egymás mellett van egy mondatban, pl: «Mindig fekve olvas-ván, elrontotta a szemét». — A *kuriális stílus*ról írt tanulságos cikk után *magyarázatok és helyreigazítások* jönnek. A füzetet a szerkesztőség kérdéseire adott válaszok és népnyelv-hagyományok zárják be. (b)

Görög műemlékek feltámasztása. Az archaikus görög művészetnek legszebb emléke a «Krithias és Nesiotes»-féle szoboresoport. A műalkotásnak történeti a tárgya. Zsarnokok uralkodtak Athénben. A tyrannus ifjabb fia Hipparches, megsértette Harmodios, Aristogeiton barátját. Ezek ketten összeküldtek a tyrannus egész családjá ellen s 514-ben le is szűrték Hipparchost a panathenaia ünnepélyén. Tettök következménye később a zsarnokság intézményének bukása volt. Az athéni nép hálával őrizte hősi tettük emlékeztétét. A városban érez szobor állott, a fejlődő görög művészet egyik legősibb emléke, melynek másolata legalább töredékekben ránk jutott.

A két hős magasra emeli kardját, hogy leszúrják a zsarnok Hippichast. Drámai hatású jelenet ez. A márvány kezelése még antik módot mutat, de az egészen a fejlődő művészet geniusának ereje látszik. A könnyű köpeny redőinek, a hátra feszített láb izmainak kidolgozása mesteri kézre vall. Kár, hogy az egyik alaknak a feje letört s később lijsipposi fejjel pótolták.

A hősök emléktét házi szereiken is őrizték képekben az atheneiek. Egy antik edény rajza (a Würzburgi egyetem tulajdonában) Hipparchis megölését ábrázolja.

A költők is az ő dicsőségüket zengték. Maga Arany János fordította le egy görög költeményt, mely az ő tettöket dicsőítette. (Kallimachos után.)

»Myrtus lombja közé fonom be szablam,
Mint egy Harmodios s Aristogeiton,
Mikor a zsarnok Hipparchot megölék
S egyenjogúvá Athén lakosít tevék.»

A zsarnok ölké szobra, s a würzburgi edényrajz hű reproduciójában jelent meg a *Nagy Képes Világtörténet* 34-ik füzetében. A tizenkét kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyet. tanár, a görögökről szóló kötet szerzője dr. Gyomlay Gyula akadémikus. Egy kötet ára díszes félbőrötésben 8 frt; füzeteként is kapható 30 kr-ával. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII. Ullői-út 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

VEGYESEK.

A csonkatorony. Megírtuk lapunk 28. számában, hogy a szalontai csonkatornyot átalakították Arany János ereklyéinek muzeumává. Akkor közöltük a régi torony képét, most pedig a réginek egy más oldalról való fölvetelét s az átalakított és kicsinosított csonkatornyot mutatjuk be olvasóinknak. Augusztus 28-án volt a muzeum ünnepélyes megnyitása, az Akadémia és a Kisfaludy-Társaság küldötteinek s a megyei hatóságok és nagyszámú érdeklődő közönségnek jelenlétében. — Ime a Toldi-monda bölcseje, a szalontai hajdúk régi fészke, a melyről a nagy költő lelke annyit álmodozott a múlt dicsőségén merengve, a kegyelet oltára lett, melyen a századvégi fáradt, s a küzdelmekben elernyed, lelkesedni csak kevésbé tudó nemzedék az elismerés áldozatát mutatja be a nagy költő emlékének.

Petőfi-ünnep. A nagyszombati «Főiskolai Hallgatók Egyesülete» augusztus 26-ikán táncmulatsággal egybekötött jótékonyezélű Petőfi-ünnepélyt rendezett a következő műsossal: 1. Elnöki megnyitó, tartotta Christián János. 2. Ünnepi beszéd, tartotta Duschek Győző. 3. Vonós négyes (Mozart XV. B-dur). 4. Petőfi: «Egy gondolat bánt engemet», zenéjét szerette Schneider Miklós. Előadták: Szvoboda József és Schneider M. 5. «Magyar dalok», játszották Francz Vilma k. a. és Holba Ernő. 6. Liszt F.: «Rapsodia», előadta Riedl Vilma k. a. 7. Alkalmi szavalat Regéczy Istvántól.

Jótékonyezélű táncvígalm. A mezőberényi diákifjúság augusztus 26-ikán a «Petőfi-ház» javára hangversenyvel egybekötött táncvígalmat tartott a következő műsossal: 1. *Rajongás*, írta és felolvasta Belenczesi Dezső. 2. *Isten veled!* czimbalmon játszotta Piltz Emma k. a. 3. *A kapitány leánya*, írta és előadta Wolff József. 4. *Petőfi-dalok*, czimbalmon játszotta Liska Etel k. a. 5. *Petőfi a Hortobágyon*,

írta Váradi Antal, zenéjét szerette Kun László. Előadták: Bleuer László, Gázsó Pál, Kiss Soma, Braun Gyula. 6. *A föld és népei*, írta Gabányi. Előadta Stein János.

Krausz Gusztáv, kitünő hírnévnek örvendő okl. ének- és zene-tanár reform zeneiskolájában a beiratások megkezdődtek. Az intézet helyiségei: VIII. ker. Külső Kerepesi-út 1. sz. alatt és IX. ker. Soroksári-utca 31. szám alatt vannak. Tanszakok: zongora, hegedű, kisbőgő, czimbalom, ének, zeneelmélet, összhangzattan, zenetörténelem, kamarazene stb. Tandíj: 4 és 6 frt. Kimerítő prospectussal szívesen szolgál az intézet.

Fotografia szalagon. A «T. L.» olvasói között bizonyára sok a műkedvelő fotografus. Engedjék meg, hogy egy eljárással ismeressem meg őket, miképen lehet szalagra fotografálni.

Az eljárás következő:

A selyem vagy moiré-szalagot (lehet selyem- vagy szatén-darab is)

4 gr. Benzoe
2 1/2 « Mastix
15 « Clorcadmium

500 gr. borszeszben való oldatába teszszük. 30 mp. múlva kivesszük s szivópapiros között a fölös folyadékot eltávolítjuk. Ily módon sok darabot preparálhatunk előre, mert száraz és pormentes helyen sokáig eláll.

Az így előkészített papirost fény iránt érzékenyebb teszszük az által, hogy egy percig 12 gr. ezüstnitrát 100 gr. vízben való oldatába áztatjuk. Szivópapirossal újra eltávolítjuk a fölösleges vizet s ekkor több iv. fehér szivópapiros között vasaljuk. A kép szebb lesz, ha ezt a vasalást a másolás előtt ismételjük, mert a selyem felülete egyenletes és síma lesz.

Nagyon sötétre kell kopirozni, mert a kép a színező-és rögzítő-fürdőben gyengül.

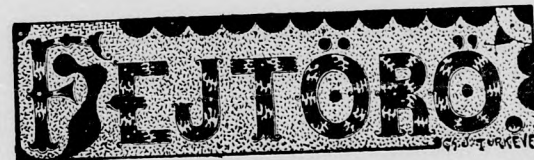
Ha a kép elég «erős», öt perccenként eserélt vízben mossuk addig, míg a víz megszűnik tejszínű lenni. Ez után aranyozzuk.

Natriumbicarbonat	0.6 gr.
Víz	300 «

Ha a só feloldódott, 6 cm³ aranychloridot (1 : 100 vízben) adunk hozzá. Ebben folyton mozgatjuk a képet, míg a kívánt színt el nem értük. Aranyozás után ismét mossuk s alkénsavas natrium 1 : 10 oldatban tíz percig fixirozzuk. Végre alaposan mossuk s szivópapiros között megszáritjuk.

Ez eljárás igen egyszerű, kevés költséggel jár s finom selyem-szalagon igen tetszetősek a képek.

Bydö.

Jellege: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Összekeverünk háromféle búzát, még pedig: 48 q-t a 18.50 korona, 65 q-t a 19.40 korona és 75 q-t a 16.80 korona; mennyi egy q. középára?

Földrajzi kérdés:

Hogyan nevezik azt a germán néptörzset, mely a római birodalom egyes tartományait bekalandozva, Itáliába is betört; de Marius 101-ben Kr. e. Vercellae-nél megsemmisítette őket?

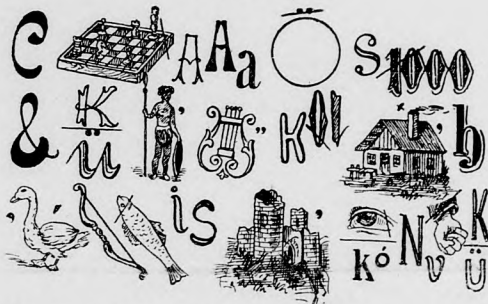
Történelmi kérdés:

Hogyan hívták azt az 1848-iki oláh vezért, a ki a mőczökat fellázította a magyarság ellen s előidézője lőn az erdélyi vérengzéseknek? a havasok királyának nevezte magát; később örülési rohamban meghalt.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak az ezüstszürke (néha vörhenyesen futtatott) színű állatnak, mely az amerikai erdők sűrűségeit lakja? Fákön ügyesen tud mászkálni és ugrani; kisebb emlősökkel táplálkozik; az embert csak akkor támadja meg, ha nagyon éhes vagy ha üldözik.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. szeptember 9.

A 34. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 3817:37 frttal törleszthet. **Földrajzi kérdés:** Rodosto — ostorod. **Történelmi kérdés:** Rha, az egyiptomiak istene. **Természetrizai kérdés:** Inka-kakadu. **Képrejtvény:** Este van, este van, kiki nyugalomba.

Helyesen fejtették meg: Zsögöd Lajos, Miróczky Árpád, Istvánffy József, Niegreis János, Szabó Ferencz, Rodowicz L., Kemény Antal, Karl Ernő, Botka Andor, Pláger Leo, Puskás Endre, Jankó Béla, Bartsch Sándor, Windt Lajos, Schwitzer Zoltán, Weisz Jenő, Gergelyi Jenő, Schenkenberger József, Géczy Géza, Hiller Jenő, Bohrandt Lajos, Laban Antal, Sebők Dezső, Biró Endre, Havas Gyula, Szeremley Császár Loránd, Bujdosó József, Grünbaum Lajos, Révész Sándor (?), Schmid Károly, Kohlhub Péter, Vadas Zoltán, Lszák Gyula, Buzáth Jenő, Polnitzky Leo, Rátkay Géza, Borosnyay Oszkár, Hartmann Gaston Iovag, Vécsy Ferencz, Granitz Géza, Nagy Károly, Groedel Lajos, Dragovits István, Tájber Oszkár, Szalay Károly, Paksy József, Takács Gyula, Gulovics Andor, Péter Károly, Grünfeld Ferencz, Gyárfás Gyula, Balkányi Kálmán, Fejes István, Ember István, Faix Károly, Kertész Tivadar, Krepelka Ferencz, Kistenstern Béla, Hoffmann Géza, Krafka Boriska, Novák János, Weisz Hugó, Lázár Béla, Csáthy Dezső, Némethy Béla, Szenyovszky Ferencz, Litsék Zoltán, Kehl József, Laufer Rezső és Ödön, Blumberg Alfréd, Lisssem Sándor, Baader Gusztáv.

A kitűzött könyvjutalmat, Baksay Sándor «Dáma» című munkáját, Baader Gusztáv tanuló nyerte el Kolozsvárt.

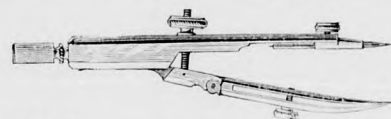
SZERKESZTŐI TELEFON.

D. G. N. Szeben. A bíráló a hozzá intézett sorokra azt válaszolja, hogy azokat a megjegyzéseket, melyeket a dolgozatra a nyilvánosság előtt tennie kellett, továbbra is fenntartja. A mi az ön magánolvasmányait illeti, azok iránt elismeréssel van. Mi nem vagyunk ellenségei Flammarionnak, magunk is szívesen olvassuk, de félünk munkáit tanulóifjú kezébe adni, mert megzavarja lelkének harmóniáját. A spiritizmustól meg plane óva óvjuk az ifjúságot, mert az föltétlenül lelki disharmoniát idéz elő. **B. K.** Debreczen. Örülünk, hogy a jutalomkönyvet jól választottuk meg. A mi a jelzett elbeszélést illeti, arról csak akkor nyilatkozhatunk, ha majd láttuk, s ha beválik, egy Kopperfeldhez hasonló jutalomra igényt tarthat. **G. M.** tanár úr czíme Bpest, X., Család-utca 53. sz. — **B. J.** Kivételesen, mert átmeneti intézkedés történik, csak 39 szám lesz. — **B. A.** A beküldött vers oly szárazon, minden költőiség nélkül van írva, hogy közlése lehetetlen. — **Diák.** A kérdezett térképeket megrendelheti Hátsek Ignác térképésznél, Bpest, VII., Ovoda-utca 37. Az árunk 20—40 kr. közt váltakozik. — **K. M.** Bpest. Igaza van, mert Ráth Mór csakugyan kiadta Arany Toldiját 20 kros népies kiadásban is. Arany versei szintén kaphatók nála olesó, 40 kros füzetekben: tehát a Toldi estéje, Daliás idők, Buda halála is. — **S. Sz.** Mezőtúr. A pályaválasztás mindig a hajlamtól függ, azért mi nem mondhatjuk meg, hogy melyik pálya az ajánlatosabb. — **Sz. K.** Halas. Annyit fejtsem meg, a mennyit tud. A «Szünórából» bizonyára ingyen küldenek mutatványszámokat. — **R. G.** A verse olyan lapos próza, a minőt keveset olvastunk mostanában. A másik közlemény is teljesen értéktelen. — **Klamm.** Majd elolvassuk s megmondjuk róla véleményünket. — **L. J.** Esetleg megjelenhetik. Az eredeti szövegnek majd utána nézünk s elküldjük. — **W. L.** Eger, **B. A.** Zalaegerszeg, **F. S.** Székesfehérvár, **Sz. Cs. L.** Csurgó. Ajánlataikat elfogadtuk. — *A többi kérdésre a jövő számban felelünk.*

REMÉNYI MIHÁLY
műhangszerész

üzletének jó hírneve biztosíték arra, hogy ott a legfinomabb hangszerek és hűrök kaphatók. Speciális hegedű javításai, saját készítményű új hegedűi, melyekről a legnagyobb művészek: **Hubay, Popper, Gobbi** tanár urak stb. igen elismerően nyilatkoztak, máris nagy tért hódítottak maguknak, mert az Operában, Zenekadémiában és más művészek, régi hegedűjök helyett **Reményi** hegedűin játszanak, melyeknek a szakértői körök nagy jövőt jósolnak.

Ipartelepe: **Budapest, Király-u. 44.**
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. A Tanulók Lapjára hivatkozva minden vevő 10% engedményben részesül.

Calderoni és Társa

Váci-utca 30. sz.

Ajánlanak a legnagyobb választékban legjobb minőségű iskolai rajzeszközöket 1 frt 50 krtól feljebb. **Svájezi rajzeszközök** Kern vagy Gysi gyártmányai. **Richter-féle** precízió rajzeszközök. **Riefler** vagy **Kints-féle** henger alakú rajzeszközök eredeti gyári áron.

Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		
Megjelenik minden vasárnap.			

AZ ÉVFORDULÓ.

Könyvekkel szemünkben emlékezünk vissza, mit vesztettünk egy év előtt. Mélységes mély gyászszal álltuk körül egy kiszenvedett Madonna ravatalát.

A zokogásnak visszhangja támadt nem csak a templom szük falai közt, hanem országok népeinél, a hol érző szív dobogott erős férfiak, jó édes anyák és ifju lányok lelkében.

A részvét koszorújával kezünkben s a gyász könyvével szemünkben mentünk a ravatalhoz.

Nagy volt a mi gyászunk s méltó a keservünk. Századok mentek, századok jöttek s a magyar nép egyre egy tündérekzre várakozott, a mely a nemzet szívét összefonja a király szívével.

Hosszú és nehéz volt a mi szenvedésünk s az elnyomatásnak bús napjai közt fohászunk, imánk, templomi szoltárunk nem volt egyéb, mint, hogy a Mindenható elégelje meg szenvedéseinket.

Meghallgatta imánkat s elküldte királynénknak Erzsébetet. Háromszáz évig vártuk, míg eljött és most ott pihen a kapuczinusok templomának sírboltjában!

Sokat, nagyon sokat vesztettünk! Ha a jövőbe nézünk, lelkünk megrezzen, látva a bizonytalanság kétes ködét, mert ha a sötét multnak rossz szellemei, kik szabadságunkra, alkotmányunkra, nemzeti önállóságunkra törtek, feltámadnának: ki védene meg gyengéd szavával, erős lelkével, mikor Ő már nincs az élők között? Vagy tán az ő nagy lelke ott lebeg hazánk felett s a Mindenható trónja előtt oltalmat és áldást esd le Magyarországra?

Esdő szózatunk száll a megdicsőült felé: Királynénk, a ki fenn vagy a csillagok honában, kérve kérünk, emlékezzél ránk. Mi vagyunk azok, a te magyarjaid, kik oly forró érzéssel voltunk irántad!

Sem halál, sem örökkévalóság nem hervaszthatja el ezt a szerelmet!

Meghalt és eltemetett királyné, ki a mint idegen tövön viritál, útra keltél vala s hozzánk eljövén, bennünket mindjárt megismertél, hozzánk lehajoltál, beteg testünket ápolád, fájó lelkünket irgalmasan felesokolád!

Temettek bármilyen mélyen, mint a mi meséinkben: a kripta falán, az oltár kőpadlatán át kihajtasz mint örökké nyiló, mindig illatozó, sohasem hervadó virág.

Mi látunk téged, mi hiszünk benned, békében áldunk, harezban hozzád fohászokodunk.

Nincs szavunk, nincs könyünk, elfogyott a gyászban.

Forró imádságunk óh az megmaradt még: külön Erzsébetért nap-nap után száll fel az Egek Urához.

És mikor visszatér minden évben újra fordulója annak a szomorú napnak, mely sötét gyászt hirdet az egész országnak, milliók ajkáról száll az ima, száll, száll a csillagos égbe, a hol a királyné, az édes királyné áldást könyörög le szerető népére.

Most is azért kérünk, második Patronánk, óvd meg mi hazánkat, esdj hosszú életet királyi férjednek, a mi hön szeretett, áldott királyunknak.